

Брюксел, 26.1.2018г.
COM(2018) 47 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността относно платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Главната цел на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността относно платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции („Регламента“)¹ е да се установят обща рамка и стандарти за качество на статистиката за системно изготвяне на статистика на Общността в тези области.

В член 12 от Регламента се посочва, че не по-късно от 28 февруари 2018 г. и веднъж на всеки пет години след това Комисията трябва да представя на Европейския парламент и на Съвета доклад относно изпълнението на Регламента. В доклада трябва:

- (1) да се оценява качеството на данните за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции;
- (2) да се дава оценка на ползите за Европейския съюз, неговите държави членки и доставчиците и потребителите на статистическата информация от представените статистически данни спрямо направените разходи;
- (3) с оглед на резултатите да се определят областите, в които е възможно да се постигне подобрене, и измененията, считани за необходими.

В съответствие с посочения член в доклада се разглеждат главните аспекти на изпълнението на Регламент (ЕО) № 184/2005 от страна на държавите членки и мерките, които Комисията е предприела, за да се гарантира, че статистиката на равнището на ЕС за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции отговаря на стандартите за високо качество.

2. МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ

От приемането на Регламент (ЕО) № 184/2005 насам Комисията е приела следните правни актове за изменение или за прилагане:

- (1) Регламент (ЕО) № 601/2006 на Комисията²;
- (2) Регламент (ЕО) № 602/2006 на Комисията³;
- (3) Регламент (ЕО) № 1055/2008 на Комисията⁴;
- (4) Регламент (ЕО) № 707/2009 на Комисията⁵;

¹ ОВ L 35, 8.2.2005 г., стр. 23.

² Регламент (ЕО) № 601/2006 на Комисията от 18 април 2006 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на формата и процедурата за предаване на данни (ОВ L 106, 19.4.2006 г., стр. 7).

³ Регламент (ЕО) № 602/2006 на Комисията от 18 април 2006 г. за адаптиране на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета чрез актуализирането на изискванията по отношение на данните (ОВ L 106, 19.4.2006 г., стр. 10).

⁴ Регламент (ЕО) № 1055/2008 на Комисията от 27 октомври 2008 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на критериите за качеството и отчетите за качеството на статистиката на платежния баланс (ОВ L 283, 28.10.2008 г., стр. 3).

⁵ Регламент (ЕО) № 707/2009 на Комисията от 5 август 2009 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността относно платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции по

(5) Регламент (ЕС) № 555/2012 на Комисията⁶;

В тези правни актове се постановява:

- изискваният формат на данните и процедурите, които държавите членки трябва да спазват, когато изпращат данни на Евростат;
- кога държавите членки трябва да предават нови данни; и
- графикът и критериите за качество, приложими за националните доклади за качеството.

В шестото издание на Ръководството по платежния баланс (ВРМ 6) на Международния валутен фонд (МВФ), публикувано през 2009г., се представя концептуална рамка, която да се използва от държавите, членуващи в МВФ, когато съставят статистика за платежния баланс и международната инвестиционна позиция. В него се установяват единни определения и класификации, които са разработени, за да се установи обща основа за събирането и съставянето на данни относно промените във външната страна и да се позволи сравняването на данни от различни държави. На равнището на ЕС изискванията за статистиката на платежния баланс са предвидени в Регламент (ЕС) № 555/2012.

3. РАЗГЛЕЖДАНИ ОСНОВНИ НАБОРИ ОТ ДАННИ

Статистиката за платежния баланс осигурява значителна информация за операциите между отчитащата икономика и останалия свят. В Регламент (ЕО) № 184/2005 се разглежда събирането на следните пет набора от данни:

- (1) месечна статистика за платежния баланс;
- (2) тримесечна статистика за платежния баланс и международната инвестиционна позиция;
- (3) годишна статистика за международната търговия с услуги;
- (4) операции за преки чуждестранни инвестиции (включително доход);
- (5) позиции по преки чуждестранни инвестиции.

Евростат събира данни от държавите членки за всеки от тези набори от данни. Те се използват за изготвянето на агрегирани данни на Съюза, които се публикуват онлайн в референтната база данни на Евростат заедно с данните от отделните държави членки.

Месечните данни за платежния баланс и първите тримесечни предварителни показатели за платежния баланс, получени от месечните прогнозни данни, са налични 7 седмици след края на отчетния период. Първите прогнозни данни за тримесечния платежен баланс/международната инвестиционна позиция се представят 14 седмици след края на отчетния период. Тримесечният платежен баланс съдържа много по-

отношение на осъвременяването на изискванията за данни
(*OB L 204, 6.8.2009 г., стр. 3*).

⁶ Регламент (ЕС) № 555/2012 на Комисията от 22 юни 2012 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността относно платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции по отношение на осъвременяването на изискванията за данни и определенията (*OB L 166, 27.6.2012 г., стр. 22*).

широкообхватна информация в сравнение с месечните предварителни прогнозни данни и се представя с много повече подробности. От финансова гледна точка фактът, че финансовата сметка на платежния баланс, инвестиционният доход и международната инвестиционна позиция се съставят по едно и също време по съгласуван начин подобрява качеството на прогнозните данни за тях и позволява по-всеобхватен анализ на трансграничните връзки. Тримесечният платежен баланс/международната инвестиционна позиция включват и географска разбивка по основни икономически партньори, по-специално главните развити и бързо развиващи се икономики.

Евростат публикува и по-подробни годишни статистики за международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Годишните данни за ПЧИ, които се основават на годишните финансови отчети на предприятията, съдържат повече информация в сравнение с тримесечните данни за ПЧИ. Това позволява осигуряване на повече информация и извършване по-широкообхватни проверки по отношение на качеството на наличностите на ПЧИ, различните компоненти на техните разновидности, както и на дохода от ПЧИ. Годишните данни за международната търговия с услуги се разбиват на подробен списък от видове услуги с географска разбивка от ниво 5⁷. Държавите членки предоставят данни 9 месеца след края на отчетния период, а Евростат ги публикува между 2 и 3 месеца по-късно. Годишната статистика за ПЧИ включва данни за потоци и наличности с разбивка по вид на инструмента, държавата партньор и икономическата дейност. Освен това от държавите членки се изисква да представят отделна статистика за ПЧИ за резидентни предприятия със специално предназначение. Държавите членки изпращат на Евростат своите данни 9 месеца след края на отчетния период, а Евростат публикува данните около 3 месеца по-късно, след като данните са валидирани и обработени.

4. КАЧЕСТВО НА ИЗГОТВЕНАТА СТАТИСТИКА

Съгласно член 4, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 184/2005 държавите членки трябва да предоставят на Комисията доклад за качеството на изпращаните данни. Освен това в член 4, параграф 4 се посочва, че качеството на данните, изпратени на Евростат, се оценява въз основа на докладите за качеството с помощта на Комитета на Европейската статистическа система. В анализа по-долу са представени резултатите от последните налични доклади за качеството, издадени от държавите членки през 2016 г. Качеството се оценява въз основа на основните критерии, определени в Регламент (ЕО) № 1055/2008.

4.1. Измерение, свързано с методологическата обосновааност, и статистически процедури

Измерението, свързано с методологическата обосновааност, и статистическите процедури, концепции, определения и практики, използвани за съставяне на статистика за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции, като цяло са в съответствие с принципите и насоките, определени в BPM 6.

⁷ Ниво 5 на географската разбивка включва държавите или групите от държави, посочени в таблица 6 „Нива на географска разбивка“ от Регламент (ЕС) № 555/2012 на Комисията.

Те са съобразени с одобрените на равнището на ЕС конкретни правила за съставянето на агрегирани данни за еврозоната и за ЕС.

4.2. Актуалност и навременност

Данните за месечния и тримесечния платежен баланс, тримесечната международна инвестиционна позиция, преките чуждестранни инвестиции и годишната статистика за международната търговия с услуги бяха предоставени с много по-големи закъснения в сравнение с предходния доклад за качеството, обхващащ 2015 г. Четири държави членки предоставиха своите набори от данни преди или до крайния срок.

4.3. Наличие на данни

4.3.1. Пълнота

Пълнотата на данните се подобри леко в сравнение с предходния доклад за качеството, като най-отчетливи са подобренията при тримесечния платежен баланс и преките чуждестранни инвестиции. Всички 28 държави членки изпълниха всички изисквания за месечния и тримесечния платежен баланс и тримесечната международна инвестиционна позиция за отчетните месеци през 2016 г. Данните за международната търговия с услуги бяха пълни средно на 98 %. Средната степен на пълнота за ЕС като цяло беше оценена на 98 % за потоците на ПЧИ и 99 % за наличностите на ПЧИ.

4.3.2. Достъпност и яснота

Данните за платежния баланс, международната инвестиционна позиция, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции представляват интерес за широк кръг ползватели. Тези данни се използват широко при създаването на политиките на ЕС, при макроикономически анализ от страна на ползватели от бизнеса и академичните среди, както и от широката общественост.

В своята база данни с публичен достъп Евростат публикува месечни и тримесечни платежни баланси, тримесечните международни инвестиционни позиции и преоценки, годишна статистика за международната търговия с услуги и данни за преките чуждестранни инвестиции. Данни са достъпни и на националните уебсайтове, придружени от съответните метаданни. Налице са обаче някои ограничения, произтичащи от националните политики относно разпространението на тези данни.

Количеството на данните на разположение на крайните ползватели е задоволително; 18 държави членки позволяват изцяло да се публикуват основните статии от месечния и тримесечния платежен баланс. Някои държави обаче продължават да обозначават своите национални данни като „не могат да се публикуват“ или „поверителни“ в прекомерна степен, в някои случаи поради съображения, свързани с качеството. Това ограничава стойността на статистическата информация, предоставяна редовно на ползвателите. Освен това така се възпрепятства правилният анализ на политиката въз основа на статистически данни за целия ЕС. Прибягването до отбелязване с „поверително“ се е увеличило във връзка с по-високата степен на подробност, особено при годишните данни, вследствие на използването на BPM 6 в целия ЕС.

4.4. Точност и надеждност

В сметките за стоки, услуги и вторичен доход бяха отбелязани сравнително малки ревизии както при месечните, така и при тримесечните платежни баланси. Повече ревизии имаше в сметките за първичния доход в сравнение с предходните отчетни периоди, главно във връзка с дохода от преки инвестиции. Това се дължи отчасти на факта, че информацията за преките инвестиции и техния доходен компонент е по-пълна на годишна основа, когато бъдат налични годишните финансови отчети на дружествата. Средните стойности на ревизиите като цяло бяха по-високи при статиите от финансовата сметка в сравнение със статиите от текущата сметка, докато ревизиите, засягащи главните статии от международната инвестиционна позиция, бяха значително по-малко в сравнение с тези при платежния баланс.

4.5. Вътрешна съгласуваност

Като цяло съгласуваността с правилата за последователност е задоволителна. Почти липсваха несъответствия между тримесечните и годишните данни за международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции. Държавите членки положиха сериозни усилия да намалят грешките и пропуските, което доведе до по-малко грешки и пропуски, свързани с текущата сметка и международната инвестиционна позиция. В някои области обаче продължават да са налице значителни грешки и пропуски.

4.6. Външна съгласуваност

В целия ЕС данните за платежния баланс и статистиката за международната търговия със стоки като цяло продължават да бъдат съгласувани в значителна степен. Обикновено несъответствията се обясняват с методологическите различия, които се основават на прилаганите методологически стандарти. За няколко държави членки текущата сметка на платежния баланс беше изцяло или в голяма степен съгласувана с националните сметки, докато при други държави бяха отбелязани несъответствия между двете, като в някои случаи те бяха значителни.

4.7. Асиметрии

Асиметриите в рамките на ЕС продължават да бъдат проблем. Асиметриите в компонентите на текущата сметка са на сравнително стабилно равнище през периода, но дори отбелязват слабо увеличение за потоците на преките инвестиции. Създадената неотдавна работна група на Евростат за услугите според начините на предлагане би могла с времето да придобие по-задълбочена представа за секторите/начините на предлагане, във връзка с които възникват грешки и несъответствия.

5. ПОЛЗИ ЗА ПОЛЗВАТЕЛИТЕ И ЗНАЧЕНИЕ НА СТАТИСТИКАТА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС

Регламент (ЕО) № 184/2005 представлява отговор на потребностите на потребителите на данни.

Статистиката за платежния баланс се използва широко при създаването на политики от страна на съответните национални и международни институции, включително

Комисията, Съвета, Европейската централна банка, МВФ, Банката за международни разплащания, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Г-7 и Г-20.

Статистиката за платежния баланс и за международната инвестиционна позиция се използва при паричната политика. В съчетание с други показатели статистиката за обмена на стоки и услуги се използва за оценка на инфлационния натиск на външното търсене върху съответните икономики и за количествено определяне на приноса на нетния износ за brutния вътрешен продукт. Данните за платежния баланс и за международната инвестиционна позиция се използват за оценка на устойчивостта на външния баланс на националните икономики (както тези със собствена валута, така и принадлежащите към валутен съюз, като например еврозоната) и на натиска, който може да бъде упражнен върху обменния курс. Данните за платежния баланс и за международната инвестиционна позиция се използват широко за процедурата при макроикономически дисбаланси.

Статистиката за платежния баланс се включва и в докладите относно сближаването, съставяни и публикувани от Комисията и Европейската централна банка по отношение на отделните държави членки, които все още не участват в икономическия и паричен съюз.

Членове 143 и 144 от Договора за функционирането на Европейския съюз засягат изрично платежния баланс. В тях се изисква Комисията редовно да уведомява Съвета за развитието на ситуацията с платежния баланс в държавите членки, които не участват в икономическия и паричен съюз.

Развитието на текущата сметка в отделните държави членки се анализира по отношение на конкурентоспособността на всяка държава, като статистиката за преките инвестиции и портфейлните инвестиции се използва за анализиране на привлекателността на държавите членки за международните инвеститори.

Статистиката на платежния баланс следва да бъде съгласувана с другите основни статистики, събирани в свързани статистически области от значение за ЕС, като например:

- (1) брутен вътрешен продукт (включващ трансгранични операции със стоки и услуги), включително експресни оценки, за които са необходими месечни показатели за платежния баланс;
- (2) брутен национален доход (включващ трансгранични операции със стоки и услуги, както и с доход),
- (3) сметки на останалата част от света в ЕС и тримесечни секторни сметки в еврозоната, включително финансови сметки.

Освен основните агрегирани данни специфичните статии имат особено значение за някои ползватели:

- подробната информация за международната търговия с услуги, публикувана ежегодно от Евростат, е важна при търговските преговори и определянето на митническите политики;

- географската разбивка на статистиката на платежния баланс е полезна за наблюдаване на взаимодействията между държавите членки и други държави;
- съставът на финансовите потоци и наличности (от гледна точка на преки инвестиции, портфейлни и други инвестиции) е ценен за оценката на финансовата стабилност;
- подробната информация за потоците на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) е важна за измерване на степента на отвореност на някои пазари или за оценяване на общата рентабилност на направените преки капиталови инвестиции.

Работната група по платежния баланс признава, че прилагането на Регламент (ЕО) № 184/2005 е стимулирало няколко подобрения в статистиката на платежния баланс. За да определи в каква степен това прилагане е било от полза за съставителите и ползвателите на данни на национално равнище, от работната група беше поискано да постави оценки в обхвата между 1 и 5 точки. Оценка 1 означава, че Регламент (ЕО) № 184/2005 е допринесъл за много малко ползи, а оценка 5 означава, че е допринесъл за максимални ползи.

- Средната оценка за наличието на по-подробни данни за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции за потребителите на данни е 4,0.
- Средната оценка за наличието на по-актуални и навременни данни за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции за потребителите на данни е 3,9.
- Средната оценка за подобрената съгласуваност между данните за платежния баланс и данните за националните сметки е 4,0.

Освен това беше отбелязано, че методологическите промени и новите стандарти на ВРМ 6, въведени през 2014 г. с Регламент (ЕС) № 555/2012 на Комисията, заедно с повишеното внимание към данните за международната инвестиционна позиция, осигуриха яснота и важна допълнителна информация за ползвателите на статистически данни, участващи в създаването на макроикономически политики и в икономически изследвания. Друга призната полза е, че Регламент (ЕО) № 184/2005 е подобрил съпоставимостта и съгласуваността на данните във всички държави членки.

6. РАЗХОДИ И ТЕЖЕСТ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СТАТИСТИКАТА НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС

Съставителите на национално равнище посочиха, че използват първични статистически данни, за да съставят статистика за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции. Те използват редица източници на първични статистически данни, включително данни от митниците, данни от проучването на търговията със стоки в рамките на Съюза, данни от бизнес регистри, данъчни администрации, данни от дружества за недвижими имоти и статистика за туризма. Държавите членки се затрудняват да отделят конкретните разходи за събиране и изготвяне на данните, изисквани съгласно Регламент (ЕО) № 184/2005, от общите разходи, направени при събирането на данни за други цели.

Работната група по платежния баланс оценява прекия вложен труд, необходим за изготвянето и разпространението на статистика на платежния баланс в ЕС, на приблизително 772 еквивалента на пълно работно време (въз основа на 24 държави членки⁸). Тези ресурси се разпределят между различните области на платежния баланс. Наборът от данни, за който са необходими най-много вложени ресурси, е тримесечният платежен баланс, за който се изразходват 48,1 %. Следва статистиката за месечния платежен баланс (20,2 %), преките чуждестранни инвестиции (16,1 %) и международната търговия с услуги (15,7 %).

Според оценката на държавите членки икономистите, произтичащи от факта, че преди приемането на Регламент (ЕО) № 184/2005 не са изпращани никакви данни, се равняват на 10,4 % от еквивалентите на пълно работно време. Данните за платежния баланс са необходими и за национални цели и държавите членки са ги събирали още преди приемането на Регламента. Това означава, че за изпълнението на неговите изисквания са необходими допълнителни ресурси само в ограничен размер. Следва също да се има предвид, че е налице значително припокриване между изискванията на Регламент (ЕО) № 184/2005 и исканията за данни, отправяни от други национални и международни организации, по-специално Европейската централна банка и МВФ. Данните, изготвяни от държавите членки за специфичните нужди на Регламент (ЕО) № 184/2005, не могат да бъдат разграничени от изготвяните в съответствие с други изисквания за данни.

Държавите членки разполагат с много малко информация относно тежестта, създавана за респондентите във връзка с необходимостта от събиране на данни за платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции, като информацията, с която разполагат, не позволява извършването на оценки.

7. ОБЛАСТИ ЗА ЕВЕНТУАЛНИ ПОДОБРЕНИЯ И ИЗМЕНЕНИЯ

В член 5, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 184/2005 се посочва, че до 20 юли 2018 г. Комисията (Евростат) трябва да въведе пилотни проучвания, които да се извършват от държавите членки във връзка с годишната статистика за преките чуждестранни инвестиции въз основа на концепцията за крайния собственик и статистика за преките чуждестранни инвестиции при разграничаване на преките чуждестранни инвестиции „на зелено“ от придобиванията на съществуващи предприятия. Целта на тези проучвания е да се установят условията, включително методологическата рамка, съгласно които трябва да се въвежда това ново събиране на данни; да се направи оценка на разходите за събиране на данни и на качеството на статистиката, както и да се осигури възможност на Евростат да сравнява събирането на данни между отделните държави.

Второ, до 20 юли 2019 г. Комисията (Евростат) трябва да изготви доклад за резултата от тези проучвания, да го изпрати на Европейския парламент и на Съвета и, ако е целесъобразно, да набележи останалите условия, които трябва да бъдат изпълнени с цел

⁸ От 6 юли 2017 г. до 4 август 2017 г. Евростат проведе обща консултация относно проекта на настоящия доклад.

24 държави членки отговориха на въпросника на Евростат.

разработване на методологията за това събиране на данни. 12 месеца след датата на изготвянето на настоящия доклад Комисията, в зависимост от оценката на резултатите от пилотните проучвания, трябва да направи предложение за изменение на Регламент (ЕО) № 184/2005 с цел определяне на методологическите изисквания и на изискванията относно данните по отношение на годишната статистика за преките чуждестранни инвестиции въз основа на концепцията за крайния собственик и на годишната статистика за преките чуждестранни инвестиции при разграничаване на преките чуждестранни инвестиции „на зелено“ от придобиванията на съществуващи предприятия.

Работната група по платежния баланс счита, че е желателно изискванията за данните въз основа на Регламент (ЕО) № 184/2005 да останат постоянни за разумен период, за да може да се решат останалите въпроси във връзка с качеството и качеството на тази статистика да се подобри допълнително. Оставащите въпроси във връзка с качеството са тези, посочени в годишните доклади за качеството на статистиката за платежния баланс, международната инвестиционна позиция, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции (достъпни на уебсайта на Евростат).

Освен това работната група определя като приоритет тримесечната статистика на платежния баланс спрямо месечните данни. С тримесечната статистика на платежния баланс се осигуряват по-прецизни подробности и по-високо качество (например по отношение на международната търговия с услуги, преките чуждестранни инвестиции в дялов капитал, инвестиционния доход, възнагражденията на служителите) в сравнение с месечната статистика на платежния баланс. Поради това работната група би предпочела изискванията за месечните данни да бъдат опростени, ако това бъде сметено за целесъобразно.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Регламент (ЕО) № 184/2005 спомогна за допълнителното хармонизиране на статистиката на ЕС за платежния баланс, международната инвестиционна позиция, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции. Освен това той спомогна да се гарантира, че данните са налични в подходящото време и че ползвателите имат достъп до по-подробни данни. Качеството на данните се наблюдава отблизо въз основа на критерии за качеството, които са хармонизирани в различните разглеждани статистически области. Това стимулира подобряването на съгласуваността на оценката на качеството между различните области на статистиката.

Констатациите от настоящия доклад ще бъдат взети предвид, когато, ако е целесъобразно, Комисията представи предложение за изменение на Регламент (ЕО) № 184/2005, както се посочва в точка 7 по-горе.

Ако е необходимо изискванията в някои области да станат по-строги, изискванията за данните в други области или по отношение на други аспекти могат да бъдат опростени с цел да се избегне увеличаване на разходите. Това се отнася особено за изискванията за месечните данни.

